

מועצת הכפר בית סוריק ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד מ' דחלה ואח'
מרח' אבן בטוטה 4, ירושלים 91013
טל': 02-5833430; פקס': 02-5833317;

העותרים

נ ג ד

1. ממשלת ישראל
2. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים ירושלים
טל': 02-6466590; פקס': 02-6466655;

המשיבים

תצהיר

אני הח"מ, האלוף משה קפלינסקי, מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, מתכבד להגיש את תגובתי לתצהירים של אלוף (מיל.) אדן, ניצב (מיל.) גבעולי ואל"מ (מיל.) דביר, חברי "המועצה לשלום וביטחון", אשר הוגש לבית-המשפט הנכבד מטעם העותרים, ומצהיר בזאת כדלהלן:

1. הנני מכהן בתפקיד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון.
2. תצהירי זה ניתן בתגובה לתצהירים של אלוף (מיל.) אדן, ניצב (מיל.) גבעולי ואל"מ (מיל.) דביר, חברי "המועצה לשלום וביטחון" (להלן - "תצהיר המועצה"), אשר הוגש לבית-המשפט הנכבד מטעם העותרים בתיק בג"צ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'.

3. בראשית הדברים אבקש לציין כי עוד בטרם הגשתו של תצהיר המועצה לבית-המשפט, הוצגו בפניי הדברים האמורים בתצהיר, על-ידי נציגי, אלי"ם (מיל.) דן תרזה, אשר נפגש עם החתומים על התצהיר, במסגרת פגישה משותפת שהתקיימה בפרקליטות המדינה, ביום 14.3.04. התייחסותי להערותיהם ולהצעותיהם של חברי המועצה פורטה בהרחבה בתגובת המשיבים, שהוגשה ביום 16.3.2004, ואשר נתמכה בתצהיר כחתימתי.

בהתאם להחלטתו של בית-המשפט הנכבד מיום 17.3.2004, עיינתי בתצהיר המועצה, ולהלן תפורט התייחסותי לאמור בתצהיר. למותר לציין, כי לא אחזור במסגרת זו על מלוא הדברים שפורטו במסגרת החודעות הקודמות שהוגשו לבית המשפט הנכבד במסגרת עתירה זו, ויש לקרוא הודעה זו במשולב עם הדברים שפורטו בהודעות אלו.

4. בטרם אפנה לתצהיר המועצה גופו, אבקש עוד לציין כי אני מכיר בניסיונם של חברי "המועצה לשלום וביטחון", ובכלל זאת חברי המועצה החתומים על התצהיר, בכל הקשור לביטחון ישראל ובתרומתם לביטחון בעבר, עת שימשו בתפקידים מבצעיים בצה"ל.

יחד עם זאת, חשוב להדגיש כי אין בניסיון זה כדי להוות תחליף לאחריות המוטלת, בימים קשים אלה, על החתום מטה, לשלום ולביטחונם של תושבי מדינת ישראל ואזרחיה, ולהגנת תושבי המדינה ואזרחיה מפני איום הטרור הפלסטיני.

יתר על כן, אין דינו של ניסיון בהגנה על גבולותיה של מדינת ישראל מפני סכנת מלחמה של צבאות סדירים כדין ניסיון בהגנה על אזרחי המדינה מפני איום הטרור.

לא זו אף זו, יש לזכור כי בית משפט נכבד זה כבר פסק כי במחלוקת בין מומחה צבאי לבין מומחה צבאי, שהוא בנוסף האחראי על הביטחון, יינתן משקל מיוחד לדעתו של האחרון. דברים אלו פורטו בגדרו של בג"ץ 390/79 דויקאת נ' ממשלת ישראל, פ"ד לד(1), 1 עמ' 25-26:

"בעניני ביטחון, כאשר העותר מסתמך על חוות דעתו של מומחה לעניני ביטחון, ואילו המשיב מסתמך על חוות דעתו של האיש שהוא גם מומחה וגם האחראי למצב הביטחון במדינה. טבעי הדבר שניתן משקל מיוחד לדעתו של זה האחרון... במחלוקת כזאת בשאלות צבאיות-מקצועיות, שבה אין לבית משפט ידיעה מבוססת משלו, נעמיד את המצהיר מטעם

הנשיבה המדבר בשם אלה המופקדים בפועל על
שמירת הביטחון בשטחים המוחזקים ובפנים הקו
הירוק, בחזקתם שטעמיו המקצועיים הם טעמים
כנים. [ההדגשה הוספה]

5

תצהיר המועצה מתייחס בפירוט לתוואי הגדר (ולכך אתייחס בהמשך). התצהיר אינו מתייחס, ולו אף בפסקה אחת ויחידה, לאיום אשר חייב ומחייב את הקמת גדר הביטחון. חשוב לזכור ולהזכיר כי הקמתה של הגדר הביטחונית הינה צעד מובהק של הגנה עצמית. צעד זה ננקט על-ידי מדינת ישראל בתגובה לסדרה ארוכה של פיגועי טרור, המבוצעת על-ידי ארגוני הטרור הפלסטינים, והנמשכת מזה שלוש שנים ומחצה.

פיגועי הטרור מבוצעים באתרים שונים - במרכזים עירוניים, ביישובים הישראליים באיו"ש ובאח"ע, בצירי התנועה ובמחנות צה"ל, ובשיטות פעולה שונות - מחבלים מתאבדים, פיגועי ירי, הנחת מטענים, ירי מרגמות ועוד. כתוצאה מפיגועי הטרור שבוצעו בשלוש וחצי השנים האחרונות איבדו את חייהם מעל לתשע מאות ישראלים. אלפים נפצעו, בדרגות פציעה שונות. הרשות הפלסטינית אינה פועלת כדי למנוע את פיגועי הטרור, ולפיכך נדרשה מדינת ישראל לנקוט בצעדים שונים - לרבות הקמת הגדר - על-מנת להגן על חיי אזרחיה.

באזור נשוא העתירה לבדו, אירעו בשלוש וחצי השנים האחרונות עשרות אירועים ביטחוניים. כך, לדוגמא, ניתן למנות פיגועי ירי ביישוב הר אדר; פיגועי ירי והנחת מטעני חבלה ביישוב מבשרת ציון; פיגועי ירי בגבעת זאב; ופיגועים בכביש 443, בחלקו העובר בסמוך לכפרים נשוא העתירה. **חלק מפיגועים אלו יצאו מאזור הכפרים נשוא העתירה.**

בניגוד לגישתה של המועצה לשלום וביטחון, כפי שהיא עולה מתצהיר המועצה, גדר הביטחון לא נועדה לשמש אך ורק לצורך הפרדה בין מדינת ישראל לפלסטינים. גדר הביטחון נועדה לאפשר התמודדות ביטחונית אפקטיבית עם מגוון של איומים הנובעים מהטרור הפלסטיני. מטבע הדברים, הגדר אינה יכולה למנוע את כל סוגי הפיגועים. יחד עם זאת, עלינו לשאוף ולצמצם את הסיכונים הביטחוניים, תוך צפייתם של איומים עתידיים.

ראוי להדגיש כי על-פי ההערכה הביטחונית, עם התקדמות הקמתה של הגדר יופנו איומי הטרור ביתר שאת כלפי היישובים הישראליים, עורקי התנועה המרכזיים ומתקני תשתית המצויים באזור יהודה והשומרון, החיילים שיפעלו לאורך הגדר, ועוד. הערכה ביטחונית זו, אף היא חייבת להילקח בחשבון, במסגרת תכנון תוואי המכשול.

במסגרת תכנון הגדר נלקחו בחשבון, פרט לשיקולים המבצעיים, גם צורכי האוכלוסייה המקומית. כפי שאפרט בהמשך, בכל קטע וקטע של הגדר, נעשה ניסיון למצוא את האיזון ההולם בין צורכי הביטחון לבין השיקולים ההומניטריים. ולצמצם את הפגיעה בתושבים. אכן, מלאכת האיזון בין השיקולים השונים אינה פשוטה. על-כן, הושקעו מאמצים רבים על-ידי הגורמים העוסקים במלאכה בניסיון להגיע לאיזון הנכון והראוי בין שיקולים אלו, בכל מקטע של גדר הביטחון.

עתה, ועל רקע הדברים שנורטו לעיל, אבקש להתייחס לסעיפיו השונים של תצהיר המועצה:

סעיף 2 לתצהיר - כפי שצויין לעיל, אני מכיר במומחיותם ובניסיונם של חברי המועצה החתומים על התצהיר. יחד עם זאת, ניסיון זה אינו מהווה תחליף לאחריות המוטלת עלי לשלומם ולביטחונם של תושבי מדינת ישראל ואזרחיה, ולהגנת תושבי המדינה ואזרחיה מפני איום הטרור הפלסטיני (דברים אלו יפים גם ביחס לסעיף 4 לתצהיר).

סעיף 3 לתצהיר - אני מקבל את עמדתה העקרונית של המועצה, לפיה קיימת חשיבות בהתחשבות בקו תחום איו"ש כקו ייחוס במסגרת תכנון תוואי הגדר. זאת, לשם צמצום הפגיעה בזכויותיהם של התושבים ובמרקם החיים. יחד עם זאת, קו תחום איו"ש הינו קו מדיני, ולא קו ביטחוני. בהתאם, משקלו בתכנון תוואי הגדר הינו מוגבל. במקרים רבים נדרשת חריגה מקו תחום איו"ש - הן לכיוון האזור והן לכיוון מדינת ישראל - משיקולים ביטחוניים שונים.

בין יתר השיקולים הביטחוניים המחייבים חריגה מקו תחום איו"ש ניתן למנות את השיקולים הבאים: יצירת מרחבי ביטחון שישמשו לצורך מרדף אחר מחבלים שיצליחו לעבור את הגדר; הגנה על יישובים ישראלים, המצויים משני צידי קו תחום איו"ש, מפני איום של חדירת מחבלים ומפני איום של ירי בכינון ישיר; הגנה על כבישים ועורקי תנועה מרכזיים; שליטה על תאי שטח בעלי חשיבות ביטחונית. לצורך הגנה על מרחב התפר ולצורך הגנה על החיילים הפועלים לאורך הגדר, שיקולים טופוגרפיים; ושיקולים נוספים.

סעיף 5 לתצהיר - כפי שצויין לעיל, גישתה של המועצה לשלום וביטחון הינה שהגדר נועדה להפריד בין מדינת ישראל לבין הפלסטינים, הא ותו לו. בהתאם, סבורים חברי המועצה כי במסגרת תכנון תוואי הגדר יש להביא בחשבון שיקולים ביטחוניים מוגבלים, המתייחסים להפרדה במובן הצר (עיכוב כניסה של מחבלים לישראל; התראה לכוחות הביטחון במקרה של חדירה; פיקוח, תיקון ובקרה של כוחות ניידים לאורך הגדר).

גישה זו אינה עולה בקנה אחד עם גישתנו הביטחונית. כאמור לעיל, גדר הביטחון נועדה לאפשר התמודדות ביטחונית אפקטיבית עם מגוון איומי הטרור הפלסטיני, ובכלל זאת איום החדירה וייל מחבלים למדינת ישראל. איומים נוספים עימם נועדה הגדר לאפשר התמודדות הינסי: ההגנה ויל יישובים ישראלים, המצויים משוי אידי קו תחום איוי"ש, מפני איום של תדירת מחבלים ומפני איום של ירי בכינון ישיר; חגנה על כבישים ועורקי תנועה מרכזיים; חגנה על מתקני תשתית; חגנה על הכוחות הפועלים לאורך המכשול, ועוד.

סעיף 6 לתצהיר - הטענה לפיה תוואי הגדר מתקרב, באופן עקבי, לכפרים ולבתים של התושבים הפלסטינים ומרוחק מיישובים ישראלים, והטענה לפיה הגדר מתפתלת ומתעקמת מתוך רצון לעלות על כל גבעה שולטת, אינן נכונות מן הבחינה העובדתית.

רבים מחלקיה של הגדר בקטעים נשוא העתירה אינם צמודים לכפרים ולבתים של התושבים הפלסטינים. לעומת זאת, בחלקים מסויימים - בעיקר בסמוך ליישובים הר אדר וגבעון החדשה - צמוד תוואי הגדר ליישובים הישראלים. כפי שיפורט להלן, במסגרת תכנון התוואי בכל קטע וקטע נלקחו בחשבון מגוון השיקולים הרלוונטיים, ובכלל זאת השיקול הביטחוני של מניעת חדירה ליישובים הישראלים ומניעת ירי בכינון ישיר אל בתי היישובים, וכן השיקולים ההומניטריים של צמצום הפגיעה בתושבים הפלסטינים.

תוואי הגדר תוכנן בהתחשב בטופוגרפיה של השטחים הרלוונטיים, ובהתחשב בגיתוח מקורות האיום, השטחים השולטים והשטחים הנשלטים. ההחלטה הפרטנית ביחס לגבעות שעליהן תוקם הגדר התקבלה תוד שמלול היתרונות המבצעיים אל מול הפגיעה בצורכי האוכלוסיה המקומית, והכל כפי שיפורט להלן.

סעיף 7 לתצהיר - אני מקבל באופן כללי את גישתם של חברי המועצה, לפיה הגדר צריכה להיות מרוחקת, במידת האפשר, מהכפרים ומהבתים הפלסטינים, ולא צמודה אליהם, ומקבל את הנימוקים שהוצגו בתצהיר המועצה להצדקת גישה זו.

יחד עם זאת, שיקול זה הינו אחד ממארג השיקולים הצריכים לעניין. ישנם מקרים בהם האיזון הכולל מחייב כי הגדר תוקם בסמוך לכפרים ולבתים הפלסטינים. כך, לדוגמא, מקום בו קיימת סמיכות בין כפר פלסטיני לבין ישוב ישראלי וכדוגמת הכפר קטנה והיישוב הר אדר; הכפר בית סוריק והיישוב מבשרת ציון; הכפר בית איגזא והיישוב חדשה). במקרים אלו נדרשת הרחקת הגדר מבתי היישובים הישראלים, לשם יצירתו של מרחב ביטחוני בין הגדר לבין בתי היישובים. מרחב זה ישמש לשם מרדף אחר מחבלים אשר יצליחו לחצות את הגדר. התפיסה הביטחונית לפיה קיים צורך בהקמת מרחבי ביטחון סביב ליישובים הישראלים נוהגת ביחס לכלל היישובים הישראלים באיוי"ש, לרבות אלו שאינם מצויים במרחב התפר, אלא בלב האזור.

אציין, בהקשר זה, כי בית המשפט העליון הכיר בחשיבותו של צורך צבאי זה, ואישר הקמת גדר ביטחון סביב יישובים ישראלים באזור יהודה ושומרון המצוייה במרחק מה מבתיו של היישוב [ראה, לדוגמא, את פסק-דינה של כבוד השופטת דורנר בבג"ץ 4462/03 פנו נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, תק-על 312003 (3) 543].

אני מקבל את עמדתם של חברי המועצה לפיה השערים החקלאיים יוצרים נקודות חיכוך ועשויים להוות סיכון ביטחוני. הצבת השערים החקלאיים היא אילוץ שעלינו לעמוד בו מקום שלא ניתן להימנע מהפרדה בין התושבים לבין אדמותיהם. במסגרת תכנון תוואי הגדר נבחן - בכל קטע וקטע - האיזון בין יתרונותיו המבצעיים של התוואי, לבין חסרונותיו, ובכלל זאת הצורך להציב שערים חקלאיים.

בעניין השערים החקלאיים אבקש להדגיש כי הקמת הגדר אין בה כדי לשנות ממעמדן של הקרקעות המצויות מעבר לה. וכל אדם שבבעלותו זכויות בקרקעות אלו יוכל להגיע לאדמתו, ולעבדה. אלא אם היימת מניעה ביטחונית אישית ביחס אליו. כן יתאפשר המעבר לעובדיו של בעל הזכויות, בכפוף למניעה ביטחונית אישית, וזאת על מנת לאפשר את עיבודן של אותן אדמות.

סעיף 8 לתצהיר - הצעתם של חברי המועצה להבטחת הזמן והמרחב, הדרושים למרדף אחר מחבלים העוברים את הגדר, באמצעות הרחבת הגדר בסבך של קונצרטיות אינה מספקת מענה למגוון האיומים הביטחוניים עימם אמורה הגדר הביטחונית להתמודד. כך, הרחבת הגדר אינה מונעת את האפשרות של ירי בכינון ישיר אל עבר בתי היישובים הישראלים, ובנוסף, ניתן להתגבר עליה בקלות יחסית.

בכל אחד מקטעי הגדר נשקלות חלופות שונות ליצירת האלמנטים של זמן ומרחב הדרושים לשם מרדף אחרי מחבלים העוברים את הגדר. יצירת מרחב ביטחוני בין הגדר לבין היישובים הישראלים, ויתר המתקנים המאוימים על-ידי הטרור הפלסטיני, מספקת את המענה המיטבי - מן הבחינה המבצעית - לצורך בזמן ובמרחב. יחד עם זאת, במקומות מסויימים, בהם לא ניתן ליצור מרחב ביטחוני כנדרש - לדוגמא: מקום בו קיימת קרבה בין בתי הכפרים הפלסטינים והיישובים הישראלים - נעשה שימוש באמצעים חלופיים, פחות טובים מבחינה מבצעית. אחד מהאמצעים החלופיים שבו נעשה שימוש, כאשר לא ניתן לספק זמן ומרחב מספקים באמצעות יצירת מרחב פיסי, הינו הרחבת הגדר ועיבוי הקונצרטיות. השימוש באמצעי זה נשקל על-ידי מתכנני תוואי גדר הביטחון, ונעשה בו שימוש, במקומות שונים, על פי הצורך ומידת התאמתו.

סעיף 9 לתצהיר - אני מסכים עם עמדתם של חברי המועצה לפיה גדר הביטחון אינה אמורה ואינה חייבת להקיף ולכלול כל גבעה שולטת, ואינה מיועדת להשיג שטחים שולטים. כן מקובלת עלי עמדתה של המועצה לפיה קיימים מקרים בהם יש צורך לתפוס שטח שולט שהוא בעל תפקיד המתאים להשגת הצרכים הביטחוניים העומדים ביסוד הקמתה של הגדר.

כאמור לעיל, המחלוקת עם תצהיר המועצה נובעת מאי-הסכמה באשר לתפקידים אותם נועדה הגדר למלא. גישתה של המועצה הינה שהגדר נועדה אך ורק לשם הפרדה בין מדינת ישראל לבין הפלסטינים. בהתאם, לדעת חברי המועצה, יש לתפוס שטחים שולטים רק כאשר הדבר דרוש לשם השגת השיקולים הביטחוניים המוגבלים, האמורים בסעיף 5 לתצהיר המועצה (עיכוב כניסה של מתבלים לישראל; התראה לכוחות הביטחון במקרה של חדירה; פיקוח, תיקון ובקרה של כוחות ניידים לאורך הגדר). גישתנו הביטחונית היא שונה. לגישתנו, הגדר נועדה לאפשר התמודדות ביטחונית אפקטיבית עם מגוון רחב יותר של איומים מצד הטרור הפלסטיני. בהתאם, נדרשת תפיסתם של שטחים שולטים גם כאשר הדבר מתחייב לצורך הגנה על יישובים ישראלים מפני חדירת מתבלים ומפני ירי בכינון ישיר, הגנה על כבישים ועורקי תנועה מרכזיים, הגנה על מתקני תשתית, הגנה על הכוחות הפועלים לאורך המכשול, ועוד.

מתצהיר המועצה עולה כי לדעת חבריה ניתן להשיג את הצורך בשליטה באמצעות הצבת אמצעי תצפית בלבד. גישתנו הביטחונית הינה כי - ככלל - שימוש באמצעי תצפית ובאמצעים טכנולוגיים צריך להיעשות מתוך מרחב התפר (היינו, מתוך השטח המוגן על-ידי הגדר) ולא באמצעות עמדות "חודרות". הניסיון שנצבר ביחס למערכות מהסוג האמור מלמד שעמדות "חודרות" מהוות נקודת תורפה מבצעית, הן לאור הסכנה של פגיעה באמצעי התצפית ובעמדות והן לאור הסכנה של פגיעה בכוחות המפעילים את האמצעים.

כפי שצויין בתגובות המדינה לעתירה, בכוונתנו לבחון תיקונים כאלו ואחרים בתוואי הגדר הביטחונית, כאשר איבוד היתרונות המבצעיים הנוגע מתיקונים אלו יפוצה על-ידי שימוש באמצעים טכנולוגיים שונים. בחלק מקטעי הגדר הדבר אפשרי. בחלקים אחרים - הדבר אינו אפשרי מבחינה מבצעית.

סעיף 10 לתצהיר - המועצה לשלום ולביטחון מפרטת בתצהירה את העקרונות המנויים באתר האינטרנט של משרד הביטחון לתכנון תוואי הגדר. תצהיר המועצה מצטט את העקרונות המנויים בדף האינטרנט שכותרתו "תוואי המכשול". ראשית אבקש לציין כי אתר האינטרנט האמור נועד, מטבעו, לצורכי הסברה, ובהתאם אין בו כדי להוות אסמכתה מחייבת לעניין השיקולים המבצעיים העומדים ביסוד תכנון תוואי המכשול.

במידה שחברי המועצה מבקשים להסתמך על האמור באתר האינטרנט לשם בחינת תוואי המכשול בקטעים נשוא העתירה, הרי שהיה מקום להתייחס לדף אחר באתר האינטרנט של משרד הביטחון בנושא מרחב התפר, שכותרתו "התפיסה המבצעית", ותוכנו הינו כדלקמן:

"התפיסה המבצעית

התפיסה המנחה את בנייה גדר הביטחון רואה בה מרכיב מרכזי במענה המערכתי לטיפול בבעיית הטרור. העיקרון המנחה: 'יותר הגנה, פחות התקפה': המענה הכולל לטרור מושתת על שילוב של הנדבך ההגנתי והנדבך ההתקפי. הגדר הינה מרכיב הגנתי חיוני להשלמת מערך ההתמודדות עם הטרור. בהיעדר גדר, נאלץ צה"ל להגדיל את נדבך ההתקפי על מנת לפעול לסיכול הטרור בתוך ריכוזי האוכלוסייה. הדבר מביא לחיכוך מתמשך עם הפלסטינים (הגבלות תנועה, שהייה בריכוזי אוכלוסייה וכד'), ואף מצריך הפעלת כוחות בהיקפים גדולים. השלמת הגדר תגביר את היכולת לבצע בקרה אפקטיבית על כניסת סחורות ואנשים לישראל, ולבלום את יכולת גורמי הטרור לחדור לישראל ('פיקוח מבחוצ במקום טיפול מבפנים'). לפיכך, בניית הגדר מאפשרת לישראל, כבר מעתה, להסיט את כובד המשקל לכיוון הנדבך ההגנתי. תפיסה זו הוכיחה את עצמה במציאות. הן ברצועת עזה והן בפרויקט הנוכחי. החלקים שהוקמו מהגדר הביטחונית כבר עומדים בהצלחה במבחן האפקטיביות הביטחונית, ומביאים לירידה ניכרת בפיגועים.

האיומים

הסתננות אנשים למטרות :

- הטמעות באוכלוסיית ערביי ישראל.
- ייזום אלימות מסוגים שונים.
- הקמת תאי טרור בתוך ישראל.
- הסתת ערביי ישראל להשתתפות באלימות ופעולות טרור.

אירועי טרור

- במרחב התפר ובתוך שטח ישראל.
- מעשי טרור מסוגים שונים : ירי, מטעני נפץ, מתאבדים, מכוניות תופת. הרג המוני.

הברחת נשק ואמצעי לחימה

- כלי נשק, חומרי חבלה ומטעני נפץ לתוך ישראל.
- כלי-נשק וחומרים מסוכנים המשמשים ליצור מטעני חבלה.

הרעיון המבצעי - המענה :

הגנה לאורך שני צידי מרחב התפר באחריות צה"לית שלמה באמצעות מאמץ אחזקה על בסיס המכשול, תוך פעולה בעורפו בעומק המספק מרחב ליירוט איזמים, ומאמץ אבטחה על בסיס פעולה בעומק מלב שטח A ועד למכשול. בעתירות מודיעינית, הפעלת מאמץ חישה ויירוט רציף, באחריות פיקוד ושליטה של צה"ל על היחידות הפועלות במרחב, תוך מיצוי יתרונותיהם היחסיים (צה"ל, מג"ב ומשטרת ישראל). למענה המבצעי יש מספר אתגרים מבצעיים שכרוכים זה בזה ומידת התיאום ביניהם תבטיח את הביטחון ושגרת החיים בישראל.

האתגרים המבצעיים :

- תיאום ושיתוף פעולה צה"ל - משטרת ישראל - מג"ב .
- היכולת לסכל פיגוע לפני התרחשותו .
- מרקם חיים לפלסטינים .
- חסימת הטרור לפני ההגעה למכשול .

עקרונות התפיסה המבצעית

התפיסה המבצעית שמנחה את תוכנית 'מרחב התפר' הינה לתת מענה להגדרת האיומים. ולהגן על מדינת ישראל והאוכלוסייה האזרחית מפני איום הטרור ופעילות פלילית.

המשימה שהוגדרה בעקבות זאת :

- מניעת יציאת טרור ואמלי"ח משטחי איו"ש למדינת ישראל.
- מניעה וסיכול מעבר בלתי מבוקר של : הולכי רגל, רכב ומטען מתחומי איו"ש לשטחי מדינת ישראל.
- צמצום העברת אמלי"ח משטחי מדינת ישראל לשטחי הרשות הפלשתינית.
- מניעת ירי יעיל משטחי הרשות הפלשתינית לעבר ישובים ישראלים ומתקני תשתית חיוניים.
- אכיפת שלטון החוק .

התפיסה המבצעית שגובשה כוללת שלשה רבדים עיקריים :

• מאמץ אבטחה

- הרתעה - פעילות העומק.
- סיכול ממוקד ומרחבי.

• מאמץ החזקה

- מכשול אינדיקטיבי .
- מעברים .
- חישה ויירוט .
- אבטחת יישובים ומתקנים.

• מאמץ תומך

- אמצעי תצפית ואיכון .

שגרת חיים לישראלים.

מרקם חיים לפלסטינים.

עיון בדף האינטרנט, שתוכנו מצוטט לעיל, מגלה כי השיקולים המבצעיים בתכנון תוואי הגדר מורכבים יותר מאלו שהוצגו בתצהיר המועצה. רשימת העקרונות המפורטת בסעיף 10 לתצהיר המועצה אינה ממצה ואינה מייצגת נכונה את המשקל אשר ניתן לכל אחד מהשיקולים הנלקחים בחשבון.

סעיף 11 לתצהיר - חברי המועצה סבורים כי יש לתכנן את תוואי הגדר על-סמך גישתם לפיה הגדר נועדה אך ורק להביא להפרדה בין האוכלוסיות. כפי שצויין לעיל, לגישתנו הגדר נועדה להתמודד עם מגוון רחב יותר של איומים ביטחוניים, ולפיכך השיקולים המבצעיים לתכנון התוואי רחבים יותר, וכוללים יצירת מרחבי ביטחון בין הגדר לבין הישובים הישראליים, עורקי התנועה המרכזיים ומתקני התשתית.

באשר לסוגיית הירי הישיר על ישובים ישראלים אציין כי הצבת הגדר במרחק המונע ירי אפקטיבי על בתי הישובים מספקת מענה מבצעי עדיף לאין שיעור על-פני הקמת חומה בצמוד לבתים. הדוגמא המובאת בתצהירם של חברי המועצה - הירי על שכונת גילה - ממחישה היטב את הדברים. בשכונת גילה לא ניתן היה ליצור מרחב ביטחוני בין הגדר לבין בתי השכונה. כתוצאה מכך יכלו ארגוני הטרור לירות - מדי לילה - על בתי השכונה. אמנם, לאורכם של הרחובות הפונים לבית ג'אלה הוצבו חומות המגנות על התושבים העוברים ברחובות השכונה, אך הדבר לא מנע את הירי על מבני המגורים, בעיקר על הקומות העליונות. השטח שבין בתי שכונת גילה לבתי בית ג'אלה הפך, בתקופות מסויימות, לשדה קרב של ממש. כוחות צה"ל נדרשו להגיב על ירי ארגוני הטרור באש מקלעים ובירי פגזי טנקים. כתוצאה מהירי ההדדי נגרמו נזקים כבדים הן לתושבי שכונת גילה והן לתושבי בית ג'אלה.

גם החומות שהוצבו בסמוך לכביש חוצה ישראל, בין הכביש לערים קלקיליה וטול-כרם, לא מנעו את יכולתם של ארגוני הטרור לירות על הכביש. חומה שתוקם בצמוד לבתי הישובים מבשרת ציון והר אדר - בקטעי הגדר נשוא העתירה - לא תמנע את הירי על הבתים מכיוון הנבעות השולטות עליהם. במישור העקרוני חשוב להדגיש כי הצבת חומה מצמצמת במידה ניכרת את יכולת התצפית אל המתרחש מעבר לחומה, באופן הפוגע ביכולות המבצעיות של כוחות הביטחון. זאת, בניגוד לגדר, המאפשרת לכוחות לצפות מבעדה אל עברה השני.

סעיף 12 לתצהיר - כפי שנמסר בתגובות שהוגשו מטעם המדינה לעתירה, הוחלט לשווא ולבחון את האפשרות לערוך תיקונים בתוואי גדר הביטחון בחלק מהקטעים נשוא

העתירה. ההחלטה על בחינתם של הקטעים אינה נובעת מליקויים שנמצאו בתכנון של אותם קטעים, אלא מתוך רצון לצמצם את הפגיעה בתושבים, תוך איבוד מסויים של היתרונות המבצעיים הגלומים בתוואי הקיים.

אזור גיבל מוקטם - כאמור בתגובות המדינה לעתירה, תוואי הגדר באזור זה תוכנן, כך שיעבור על הרכס האסטרטגי השולט במרחב שמדרום לכביש 443, הידוע כגיבל מוקטם. שליטת כוחות צה"ל בגיבל מוקטם, באמצעות הגדר, הינה בעלת עדיפות צבאית מכרעת. ויש בה כדי לספק מספר יתרונות מבצעיים משמעותיים: ראשית, הקמת הגדר על הרכס תמנע את כניסתם של מחבלים מאזור זה לשטח מדינת ישראל; שנית, הדבר יצמצם באופן משמעותי את יכולת הפגיעה בנוסעים בכביש 443, המשמש ככביש הגישה המשני העיקרי מאזור המרכז לעיר ירושלים; ושלישית, הואיל ומדובר ברכס בעל חשיבות אסטרטגית, הקמת הגדר עליו תמנע את תפיסתו על-ידי מחבלים, כבסיס לפגיעה בכוחות צה"ל ובנוסעים בכביש 443.

החלופה המוצעת בתצהיר המועצה - הקמת הגדר באזור האמור בסמוך לקו תחום איו"ש - נבחנה על-ידי מספר פעמים הן לפני הגשת העתירה והן לאחריה. לצורך זה קיימתי סיור בשטח המדובר. החלופה המוצעת מצויה בנחיתות טופוגרפית משמעותית ביחס לגיבל מוקטם, ובהתאם לא זו בלבד שהיא אינה מספקת מענה לצרכים הביטחוניים המתוארים, אלא שהיא תביא לסיכון הכוחות שיידרשו לפטרל לאורך הגדר. כאמור לעיל, גיבל מוקטם אינו "סתם" גבעה שולטת המשקיפה על הנוף (כפי שנעשה ניסיון לתארה במסגרת תצהיר המועצה), אלא רכס אסטרטגי, השולט על כל המרחב הסובב אותו, מרחב שבו מצויים ישובים ישראלים ועורקי תנועה מרכזיים.

בניגוד לאמור בתצהיר המועצה, הפגיעה הנובעת מהקמת הגדר בתוואי נשוא העתירה הינה מצומצמת, שכן, רובו של השטח שיימצא מעבר לגדר הינו טרשי, ואינו מעובד. שטח זה משמש - מזה שנים ארוכות - לצורכי אימונים של יחידות מובחרות, ומוכרז כשטח צבאי סגור, שהכניסה אליו אסורה ממילא, אלא בהתאם להסדרים החלים בשטחי האימונים של צה"ל.

בכוונתנו לנקוט בצעדים נוספים, על-מנת לצמצם - במידת האפשר - את הפגיעה בתושבים: במסגרת הקמת הגדר נפעל להעתיק את עצי הזית המצויים בתוואי הגדר, בתיאום עם התושבים בעלי הקרקעות; התושבים שייפגעו מהקמת הגדר יהיו זכאים לקבל דמי שימוש שנתיים, ופיצויים בגין נזקיהם; תושבים שבבעלותם קרקעות שיימצאו מעבר לגדר (במרחב התפר) יהיו רשאי לעבור בשערים ייעודיים שיוצבו בגדר, לצורך עיבוד אדמותיהם, בהתאם להסדרי מעבר סבירים שייקבעו בהתחשב בצרכים של העברת פועלים וכלי-עבודה מתאימים, ויכולת להעביר סחורה שמיוצרת בשטחים החקלאיים אל

הכפרים. ככל שתועלינה בקשות קונקרטיות על-ידי בעלי האדמות התקלאיות שתימצאנה במרחב התפר באשר למספר או למיקום השערים החקלאיים והסדרי המעבר בהם, אנו נבחן אותן, מתוך מגמה ליתן מענה הולם לצורכי התושבים.

באשר לסוגיית התכנון הנופי, המוזכרת בתצהיר המועצה, אבקש לציין כי במסגרת עבודת המטה לתכנון הגדר משולבים מכלול הגורמים האזרחיים הרלוונטיים, לרבות נציגי רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים, ולרבות מומחים בתכנון נופי.

הר אדר - כאמור בתגובות המדינה לעתירה, תוואי הגדר בקטע המקיף את הישוב הר אדר, מורכב משלושה חלקים: חלקו המערבי של התוואי מקיף את השלוחה השולטת על הישוב מכיוון מערב. באופן המונע את יכולתם של מחבלים להגיע עד לבתים המערביים הקיצוניים של הישוב או לירות עליהם ירי אפקטיבי ממרחק; חלקו המרכזי של התוואי עובר בצמוד למרכיבי הביטחון הקיימים של הר אדר, וחוצץ בין הישוב לבין הכפר אל-קוביבה, שמצפון לו; וחלקו המזרחי של התוואי מקיף את הגבעה השולטת על הר אדר מכיוון צפון-מזרח, באופן המונע את יכולתם של מחבלים להשתמש בגבעה כעמדה לירי על בתי הישוב.

הצעתם של חברי המועצה הינה לשלב את הגדר במרכיבי הביטחון הקיימים של הישוב. באשר לחלקו המערבי של התוואי, הרי שהדבר אינו אפשרי מבחינה מבצעית והנדסית. מן הבחינה המבצעית, יש בהצעה כדי לאפשר גישה חופשית של מחבלים עד לבתים המערבים הקיצוניים של הר אדר, ולאפשר ירי אפקטיבי ממרחק על הבתים. מן הבחינה ההנדסית, שילוב הגדר במרכיבי הביטחון יתייב להקים את דרך הפטרו - הצמודה לגדר - בשיפוע חד, שאינו עומד בסטנדרטים הביטחוניים לנסיעת רכבי ביטחון (מרכיבי הביטחון של הישוב, כשלעצמם, אינם עומדים בסטנדרטים אלו). בנסיבות אלו, בחלק זה של התוואי, אינני סבור כי יש מקום לשנות מהתוואי הקיים. הסיכון הביטחוני הנובע מהשינוי עולה במידה ניכרת על הפגיעה הטמונה בתוואי נשוא העתירה.

ביחס לחלקו המרכזי של התוואי, ניתן לקבל - באופן חלקי - את הצעתם של חברי המועצה, וזאת באזור מתקן השאיבה של הישוב הר אדר. באזורים האחרים של החלק המרכזי לא ניתן, מבחינה הנדסית, לשלב את הגדר במרכיבי הביטחון של הר אדר. לאור הפרשי הגבהים בין מרכיבי הביטחון לבין השטחים שמצפון להם. כאמור בתגובת המדינה לעתירה, מתאריך 16.3.2004, הוחלט לתצמיד את הגדר למרכיבי הביטחון, במפלס נמוך יותר, באופן המצמצם את הפגיעה בקרקעות מעובדות ומתרחק מבתיהם של התושבים הפלסטינים. בסיוור שהתקיים בשטח המדובר, בתאריך 14.3.04, בהשתתפות נציגי צה"ל, בא-כוח העותרים וחלק מחברי המועצה, נפגשו נציגי עם בעלי הקרקעות הסמוכות למרכיבי הביטחון של הישוב הר אדר. בפגישה זו הציגו בעלי

הקרקעות מספר בקשות לתיקונים מקומיים בתוואי, המצמצמים את הפגיעה בהם (צמצום רוחב השטח שייתפס, הימנעות מחסימתה של דרך גישה לבית ועוד). בקשות אלו התקבלו, ויינקטו פיתרונות מקומיים נוספים - ככל שיידרש - לשם צמצום הפגיעה בתושבים.

באשר לחלקו המזרחי של התוואי, לא ניתן לקבל את הצעתם של חברי המועצה, לשלב את הגדר במרכיבי הביטחון של הישוב, שכן הדבר יותיר את הגבעה, הממוקמת צפונית-מזרחית להר אדר, מחוץ לשטח המוגן על-ידי הגדר. גבעה זו סמוכה לבתי היישוב, שולטת עליהם בתצפית ובאש, ויכולה לשמש מחבלים לירי ישיר ואפקטיבי על הבתים. קבלת הצעתם של חברי המועצה תגביר את הסיכון הביטחוני לתושבי הר אדר באופן העולה במידה ניכרת על הפגיעה הנובעת מחקמת הגדר על הגבעה. בהקשר זה אבקש לציין כי חלקים ניכרים מתוואי הגדר בחלק המזרחי עוברים בקרקעות שאינן בבעלות פרטית (אדמות מדינה). בעקבות הגשת העתירה, הפנישות שהתקיימו עם העותרים ועם חברי המועצה, והסיורים המשותפים שנערכו בשטח, הוחלט לערוך תיקון מסויים בקטע המדובר, באופן שגדר הביטחון תתרחק מהדרך העוברת מצפון לגבעה ומהבתים המצויים במקום.

גם ביחס לאזור הר אדר בכוונתנו לנקוט בצעדים שפורטו לעיל לשם צמצום הפגיעה בתושבים, לרבות מתן אפשרות לבעלי הקרקעות לעבור בשער שיוצב במקום, לצורך עיבוד אדמותיהם. גם כיום מתקיימים באופן שוטף וסדיר הסדרים, המאפשרים לתושבים הפלסטינים לענד את אדמותיהם המצויות בשטח המוקף על-ידי מרכיבי הביטחון של הר אדר.

מרחב בית סוריך - כאמור בתגובות המדינה לעתירה, הוחלט לבחון את האפשרות לערוך תיקונים בתוואי הגדר באזור מרחב בית סוריך. במסגרת בחינה זו נלקחו בחשבון ההערות המפורטות בתצהיר המועצה. עמדת החתום מטה בעניין תוואי הגדר באזור זה תפורט בהודעה משלימה.

בית איכסא - סוגיית הכפר בית איכסא אינה מתעוררת במסגרת העתירה. בהתאם, אינני מוצא טעם בהתייחסות לנושא.

הר שמואל - גבעון החדשה - כאמור בתגובות המדינה לעתירה, גם באזור זה הוחלט לבחון את האפשרות לערוך תיקונים בתוואי הגדר. במסגרת בחינה זו נלקחו בחשבון ההערות המפורטות בתצהיר המועצה. עמדת החתום מטה בעניין התיקונים בתוואי הגדר באזור זה תפורט בהודעה משלימה. חשוב לציין כי התיקונים בתוואי הגדר במקטע זה מתייחסים אך ורק לחלקו הדרומי של המקטע, ממזרח להר שמואל. ביחס לחלק הצפוני,

הסמוך לגבעון החדשה, הוחלט שלא לערוך תיקונים בתוואי הגדר, הואיל והסטת הגדר לכיוון מזרח, כמוצע על-ידי חברי המועצה, תוך קירוב הגדר לבתי היישוב גבעון החדשה, תביא לסיכון תושבי היישוב. הגברת האיום הטמונה בתיקון התוואי עולה על הפגיעה הנובעת מהתוואי הקיים.

גבעת זאב - "אגן האיילות" - מצפון לכפר בית איגיא וממזרח לכפר בית דקו מצויה גבעה רמה, השולטת על גבעון החדשה, גבעת זאב ו"אגן האיילות". כאמור בתגובות המדינה לעתירה, הגדר בקטע זה מגיעה אל הגבעה מכיוון דרום. באופן המפריד בין הכפר בית איגיא לגבעון החדשה ולגבעת זאב, ויורדת ממנה לכיוון/מזרח) בין הכפר בית דקו ל"אגן האיילות". תוואי הגדר עובר על שתי השלוחות המתונות, יחסית, של הגבעה. יתר השלוחות היורדות מהגבעה הינן בשיפוע חד. תוואי הגדר תוכנן באופן שלא יפגע בדרך המחברת בין הכפרים בית איגיא ובית דקו.

הצעתם של חברי המועצה במסגרת התצהיר הינה להקים את הגדר כמה מאות מטרים ממזרח ומצפון לדרך האמורה. התוואי המוצע מצוי במורדותיה הצפוניים של הגבעה הנזכרת, אשר חולשים על היישובים הישראליים. מדובר בתוואי שאינו מספק הגנה ליישובים הישראליים, ואשר מצוי בנחיתות בולטת ביחס לסביבותיו.

הקמת הגדר בתוואי המוצע תאפשר למחבלים לבצע ירי ישיר מהגבעה ומשלוחותיה, הפונות לכיוון היישובים הישראליים, אל עבר בתי היישובים, ואל עבר הכוחות שיפעלו לאורך הגדר. אפילו תתגשם משאלתם של חברי המועצה, כי הקמת הגדר בתוואי המוצע תהפוך את התושבים הפלסטיניים למעוניינים בשמירת השקט באזור, הרי שאין בכך כדי למנוע את האיומים הנשקפים מצד ארגוני הטרור. בהקשר זה אבקש לשוב לדוגמת שכונת גילה שנוכרה לעיל - הירי אל עבר בתי השכונה לא בוצע אל ידי תושבי בית ג'אלה, אלא על-ידי ארגוני המחבלים שפעלו במקום, תוך ניצול הסביבה שבה פעלו. לשם הדוגמא, נפנה את בית המשפט לפסקי הדין שניתנו בפרשת התבצרותם של חמושים פלסטיניים בכנסית המולד בבית לחם בחודש אפריל 2002 (בג"ץ 3451/02 - אלמדני אח' נ' שר הביטחון, פ"ד נו(3), 30 ובג"ץ 3436/02 - הקסטודיה אינטרנציונלה נ' ממשלת ישראל, פ"ד נו(3), 22). בפרשה זו, כמו גם במקרים רבים אחרים, עשו ארגוני הטרור הפלסטיניים שימוש במתקנים אזרחיים ואף במקומות קדושים, בניגוד לדיני מלחמה. כן קיימות דוגמאות רבות נוספות.

לאחר שבחנתי את הבקשה, אני סבור כי תיקון התוואי בהתאם להצעת המועצה יגביר את הסיכון הביטחוני באופן העולה במידה ניכרת על הפגיעה בתושבים הטמונה בתוואי נשוא העתירה. בדיקות שנערכו לצורך בחינת תיקונים מקומיים בתוואי הקיים, לשם צמצום הפגיעה בתושבים.

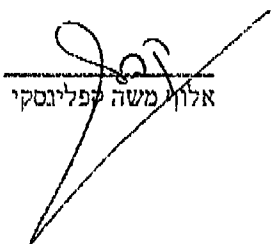
גילו כי תיקונים אלו אינם אפשריים מבחינה המיסית, בשל השיפועים החדים המאפיינים את השלוחות היורדות מהגבעה האמורה. הקמת הגדר בשלוחות הללו הינה בעייתית מבחינה הנדסית ובטיחותית, וכנוסף היא תחייב פיתולים רבים בתוואי הגדר (סרפנטיות), אשר יפגעו קשות בעיבודים המצויים במורדות הגבעה.

כאמור לעיל, כוונתנו לנקוט בצעדים שונים לשם צמצום הפגיעה בתושבים, לרבות מתן אפשרות לבעלי הקרקעות לעבור בשער שיוצב במקום, לצורך עיבוד אדמותיהם.

8. אני רואה חשיבות רבה בהקמתה של הגדר הביטחונית בקטע נשוא העתירה במהירות האפשרית. בהעדרה של גדר, נדרשת הקצאת כוחות בסדרי גודל גדולים לשם סיכול פיגועים בגזרה המדוברת, ואף כוחות אלו אינם יכולים למנוע את איומי הטרור באותה מידת הצלחה שהגדר יכולה למנוע. כל עיכוב בהקמת הגדר משמעו פגיעה בביטחון אזרחי מדינת ישראל.

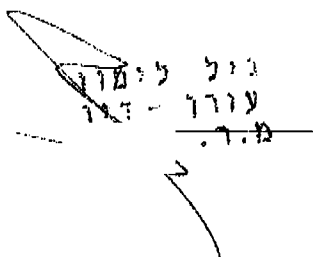
9. כפי שעולה מתגובות המדינה לעתירה, במסגרת תכנון תוואי הגדר בגזרה המדוברת, הושקעו מאמצים רבים על-מנת לצמצם את הפגיעה בתושבים. כך, נקבעו שערים חקלאיים, שיאפשרו הגעה לקרקעות שיימצאו מעבר לגדר; הוחלט על הקמת נקודת ביקורת קבועה, ממזרח לכפר בידו, לשם שמירת מרקם החיים בגזרה; הוחלט לבצע פעולות לשיפור הדרכים המחוברות בין הכפרים בגזרה, על מנת לאפשר את המשך קיום הקשרים בינם לבין עצמם, ובינם לבין עיר המחוז - רמאללה; והוחלט להכשיר כביש חדש שיאפשר מעבר חופשי מהכפרים נשוא העתירה לרמאללה באופן מהיר, וללא מעבר במחסומים. כן הוחלט לבחון מחדש את תוואי הגדר, בחלקים שונים מהקטע נשוא העתירה.

10. הנני מצהיר כי זה שמי וזו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אלוף משה קפלינסקי

אישור

אני הח"מ, א. א. א. א. עו"ד, מאשר בזה כי ביום 29.3.06 הופיע בפני אלוף משה קפלינסקי, המוכר לי אישית, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת שאם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, חתם בפני על תצהירו.

גול ל: מ.ד.
עורך - 111
מ.ד.